

De eerste bestellingen zijn gedaan

Roep om resomeren neemt toe

Resomeren werpt op allerlei fronten z'n schaduw vooruit. Vergunningaanvragen en verbouwingen, bezoeken aan fabrieken en beurzen, de eerste aankopen van resomators. De kans dat ziekenhuizen eerder met resomeren beginnen dan uitvaartondernemers is trouwens groot. Hoewel? Sandro Volpe in Venlo heeft al zo'n duizend resomaties op zijn naam staan. Van dieren.

De resomator van Erik van Zoest, uitvaartondernemer in Ingen, staat op afroep klaar bij de fabriek in Engeland. Vorig jaar oktober sloot hij de koop af. Ongezien, want een reisje naar de andere kant van de Noordzee zat er met alle coronamaatregelen toen niet in. "Ik heb zoveel vertrouwen in deze techniek én de vele voordelen op gebied van energie en milieu

vierkante meter in beslag neemt. Ja, bij het plannen maken heeft hij ook de bouw van een crematorium overwogen. "Met een elektrische oven. Dat is weliswaar beter dan gas, maar het blijft een verbrandingsproces met uitstoot en met heel veel chemicaliën die overblijven. Dat moet je nu echt niet meer willen."

Waar de landelijke overheid traag reageert op het resomatiedossier, daar weet de lokale overheid van doorpakken. De gemeenteraad van Buren stemde bijna unaniem en binnen een maand tijd voor de plannen van Van Zoest. Ze hopen stiekem op een Nederlandse, ja misschien wel een Europese primeur, als binnen hun gemeentegrenzen straks het eerste crematorium de deuren opent. Eind juni 2023 is het zover, als het aan hem ligt. "Elke maand langer wachten met de invoering van resomeren is letterlijk verspilde energie en verspilde tijd!"

Belangstelling vanuit ziekenhuizen

Op de recente VTU Uitvaart Vakbeurs was resomeren ook al een 'hot item'. Op de beursvloer stonden maar liefst drie aanbieders en de colleges van Sandy Sullivan, in 2007 grondlegger van Resomation Ltd., waren elke keer bomvol. Vincent van Leest, die Resomation in Nederland vertegenwoordigt, was overweldigd door al die belangstelling. Meest verrassend vond hij de belangstelling van ziekenhuizen en universiteiten voor zijn stand. "Er lopen enkele zeer serieuze aanvragen vanuit die hoek. De interesse van de academische ziekenhuizen is vooral gericht op het resomeren van de bestudeerde gedoneerde lichamen in plaats van het huidige cremeren. Anatomische resten, bijvoorbeeld na amputaties, worden nu nog verbrand. Ook daarvoor is resomeren een heel aantrekkelijk alternatief. Het zou mij niet verbazen dat al komend jaar de eerste actieve resomator in een ziekenhuis staat. Verwerking van die resten gaat buiten de Wet op de lijkbezorging om."

Productie opvoeren

De verkoop van resomators aan de uitvaartwereld komt traag op gang. "Een handvol ondernemers met vooruitziende blik durft het nu al aan, de meesten wachten op Den Haag", constateert Van Leest. De fabriek in Engeland levert nu twee exemplaren per maand. Ze proberen de productie op te voeren naar drie per maand, maar dat valt

niet mee. "Het laswerk aan het drukvat is zeer specialistisch werk. Dergelijke lassers zijn schaars. De deur is loodzwaar – eenzelfde deur gebruiken ze in onderzoekers – maar dankzij de speciale techniek met één vinger te sluiten. Ook dat is specialistenwerk."

Vincent van Leest

Van Leest had keuring en toegangkaartje voor VVD-kamerlid Mark Strolenberg gekocht en hem uitgenodigd op de beurs. Om ook op die manier weer wat druk op de Haagse beslissers te zetten. Zelf is Van Leest ook met grote regelmaat in Den Haag te vinden om contacten te leggen met ministeries en ambtenaren. Zijn belangrijkste boodschap? "Gedóóg resomeren! Cremeren hebben we ook 50 jaar gedoogd. Laten we dat ook met resomeren doen; consumenten willen het, ondernemers willen het en het milieu vraagt er ook om."

'Bang voor vuur'

In zijn dierenuitvaartcentrum in Venlo heeft Sandro Volpe een heuse resomator staan. Geen showmodel maar een werkend exemplaar, waarmee hij inmiddels al meer dan duizend overleden dieren heeft geresomeerd. Van een klein parkietje tot een 85 kilo zware Deense dog. En na afloop elke resomatie of rondleiding door zijn bedrijf krijgt hij van negen van de tien bezoekers te horen: "Als dat resomeren straks voor mensen kan, dan wil ik dat ook voor mezelf." Dat dierenliefhebbers zo enthousiast zijn over resomeren laat zich volgens Volpe eenvoudig verklaren. "Elk dier is bang voor vuur. Vuur is een akel'g iets voor ze. En dus vinden hun baasjes het een onprettig idee om hun dier in vlammen te laten opgaan."

Erik van Zoest

dat ik geen nacht heb wakker gelegen om deze investering te gaan doen. Trouwens, klanten van mij hebben er ook veel vertrouwen in. Recent kreeg ik na een uitvaart een royale fooi van een nabestaande met de mededeling: "Dat is alvast voor het bad waar ik, na mijn overlijden, zelf straks in wil!"

Resomatorium

In januari begint de verbouwing bij Van Zoest. Van een klassiek rouwcentrum naar een 'resomatorium', compleet met aula, koffiekamer, opbaarrruimtes en familiekamers. Voor de resomator en bijbehorende installatie heeft hij zestig vierkante meter ruimte gereserveerd. Aanmerkelijk minder dan er nodig is voor een crematieoven die met bijhorende filters al snel honderd

Foto: FR

Sandro Volpe

De laatste reis door het vuur voelt voor hen totaal tegenstrijdig. Een reis door water, met daarin vijf procent zouten om het lichaam op natuurlijke wijze te ontbinden, voelt veel zachter en passender."

Tanden blijven ongeschonden

Volpe werkte jarenlang in de 'automotive' toen hij enkele jaren terug via zijn schoonouders met de uitvaartwereld in contact kwam. Zij hadden hun uitvaartbedrijf afgestoten en zochten een nieuwe bestemming voor hun uitvaartcentrum. Tijdens het kerstdiner maakte Volpe er een grapje over om er 'desnoods een dierenuitvaartcentrum van te maken'. Niet wetende dat hij uiteindelijk zelf in 2020 als ondernemer met zo'n uitvaartcentrum aan de slag zou gaan, want dat was in de wijde omgeving van Venlo nog niet te vinden. Toen hij zich aan het oriënteren was op zijn nieuwe onderneming zag hij op tv een item over resomeren. "Als ik dan toch moet gaan investeren, dan niet in een crematieoven, maar in de techniek van de toekomst", zo liet hij zijn vriendin meteen weten. Kort daarop kocht hij een ticket naar de VS om daar resomator-fabrikant Aquamation te bezoeken. "De techniek van alkalische hydrolyse – ontbinden in water – werd al in 1880 ontdekt. Aquamation bouwde de eerste resomator voor dieren in de jaren negentig, toen hier mond-en-klauwzeer uitbrak en ze snel veel dieren moesten verwerken." In tien dagen tijd trok Volpe langs verschillende bedrijven die werken met de apparatuur van Aquamation, en daarbij raakte hij steeds meer onder de indruk van de techniek. Van het lage energieverbruik en van het feit dat er geen of nauwelijks CO₂ wordt uitgestoten. Maar ook de 'schone' kant van het proces spreekt

hem aan. "Er worden geen zware metalen verbrand. Omdat er geen verbranding plaatsvindt, hou je twintig procent méér as over. De (gedroogde en vermalen) botresten zijn mooi wit van kleur. Tandens komen ongeschonden tevoorschijn; er zijn mensen die graag de hoektanden van hun dier bewaren. En de chip waarvan sommige katten en bijna alle honden zijn voorzien komt na het resomeren onbeschadigd tevoorschijn. Je kunt 'm nog gewoon uitlezen."

Begraven op 'standje turbo'

De resomator voor dieren heeft een andere constructie dan die voor menselijke lichamen. De eerste is een rechthoekig bad waar je het overleden dier van bovenaf in laat zakken. De 'mensenmachine' is een liggende decompressietank waar het lichaam horizontaal in wordt geschoven. Het proces is hetzelfde, zegt Volpe: "Het is versneld ontbinden; ik leg het vaak uit als 'begraven op standje turbo'." De techniek staat niet stil, want Aquamation brengt inmiddels high-temp en low-temp resomators op de markt. De ene werkt met 4 bar druk en een temperatuur van 185 graden Celsius. De ander werkt zonder extra druk en op een temperatuur van 90 graden. In het ene geval is een lichaam in een tijdsbestek van 4 tot 6 uur ontboden, in het andere geval vergt het proces zo'n 20 uur. "De low-temp machine is goedkoper in aanschaf én zuiniger in energieverbruik. Voor iemand die drie of vier uitvaarten per week doet een goed alternatief."

'Mensenresomator'

Honden, katten, koikarpers, een Mexicaanse koningsslang van 1,5 meter; Volpe kijkt niet

meer vreemd op van wat hij ter resomatie krijgt aangeboden. Dierenliefhebbers uit het hele land maar ook uit België en Duitsland weten hem inmiddels te vinden. Ook uitvaartondernemers komen met regelmaat hun licht bij hem opsteken. Inmiddels heeft hij ook al een 'mensenresomator' besteld bij Aquamation. Een high-temp versie die hij in maart 2023 geleverd zal krijgen. Wat Volpe betreft kan er niet snel genoeg groen licht worden gegeven om ook menselijke stoffelijke overschotten te resomeren. "Waarom nog langer die gas verslindende ovens gebruiken? Ik kan er met mijn pet niet bij dat het kabinet wél in een maand kan beslissen dat we van 130 naar 100 km per uur gaan, maar dat we over dit verhaal al acht jaar aan het bakkeleien zijn." ●

'Kistenmaker blij bij je leest'

Directeur Peter van Wijk van Van Wijk Uitvaartkisten uit Capelle aan den IJssel kijkt met weinig zorg naar de discussie rondom resomeren. "Het is een nieuw gegeven dat in de markt gaat komen, maar ik verwacht geen schokkende veranderingen. De uitvaartmarkt is een groeimarkt. Een stukje van die groei zal naar resomeren gaan en dat is prima. Maar niet iedereen gaat straks geresomeerd worden."

Anders dan bij begraven en cremeren kan bij resomeren een houten kist niet opgenomen worden in het proces. Een stoffelijk overschot moet zonder kist en zonder kleding blootgesteld worden aan het ontbindingsproces in de met water (95 procent) en kaliumhydroxide (5 procent) gevulde resomator. Een lijkwade van wol of zijde is nog wel mogelijk, want dat laat zich prima ontbinden. Betekent dat het einde van de kistenindustrie? Van Wijk denkt dat het niet zo'n vaart gaat lopen. Zijn onderneming is in elk geval niet in allerijf bezig met een ander businessmodel. "Je kent het gezegde 'schoenmaker hou je bij je leest'. Dat geldt ook voor de kistenmaker!"

De firma Van Wijk maakt al vijf generaties op rij kisten. Het hergebruik van kisten, wat bij resomeren mogelijk is omdat de kist overblijft, daar heeft de huidige directeur een hard hoofd in. "Dat gaat volgens mij niet gebeuren. Wel zullen we in Nederland als uitvaartbranche nieuwe rituelen rondom resomeren moeten gaan bedenken."